

Փ Ո Ւ Ն Ձ

Օ Ր Ա Գ Ի Ր

ԹԻԻ 498

ՈՒՐԲԱԹ

1870 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 23

Ամեն օր կհրատարակուի. — Հասար 40 փարայ է. — Պօլիս բաժանորդ ըլլալ ուզողը մէկ արծաթ Մէճիս պիտի վճարէ 400 թուոց համար. իսկ գաւառաց մէջ 25 զոչ, դարձեալ 400 թուոց համար, թղթատարութեան ծախսէ ազատ ըլլալով. — Մասնացման տողը 40 փարայ է մէկ անգամ, համար. — Լրագրիս վերաբերեալ նամակ եւ ուրիշ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնը ի կ. Պօլիս, Զինճանճըլար եօգուշու Րիզա փաշա խան թիւ 3, Պ. Քիրիշճեանի տպարանը

Ա.ԶԴ

Օրագրիս Հրատարակուեցաւ եւ բէկ և առջի օրը, տպարանի փոփոխութեան պատճառաւ. Ուստի այսօր կհրատարակուի արտաքոյ սուրբութեան:

Մեզ վերաբերեալ որ և է գիր այսուհետեւ պէտք է ուղղել ի կ. Պօլիս Զինճանճըլար եօգուշու Րիզա փաշա խան թիւ 3, Պ. Քիրիշճեանի տպարանը:

Ա.ԶԴ.Ա.ՅԻՆ

Կան անանկ խնդիրներ, որոց վերայ մէկ երկու և հինգ անգամ գրելը բաւական չէ. Ըստ մեզ, այս կարգին խնդիրներէն են՝ ազգային Պատրիարքարանի ազդեցութեան խնդիրը, և Սեբաստիոյ Առաջնորդական խնդիրը:

Ամեն պատուաւոր հայու անհրաժեշտ պարտքն է օգնել Պատրիարքարանի ազդեցութիւնը պահելու համար. Սեբաստիոյ խնդրոյն վրայ յաճախ դրնլուս վրայ պէտք չէ որ զարմանան ոմանք. յաճախ կգրեմք որովհետեւ կտեսնամք որ այս խնդրոյն

այն պատճառաւ կհարուածի Պատրիարքարանի ազդեցութիւնը. Մէկ քանի Սեբաստացիներ տակաւին ամեն ջանք ու հնար ի գործ կդնեն, անգործադրելի բնելու համար ինչ որոշում և անօրէնութիւն որ կընէ Պատրիարքարանը. Սեբաստիոյ առաջնորդական խնդրոյն համար. Սեբաստիոյ մէջ Պետրոս վարդապետ մը տակաւին չհնազանդիր Պատրիարքարանի ամենէն մեղմ հրամաններուն անգամ. քանի քանի անգամ հեռագրերով ու նամակներով մայրաքաղաքս կկանչուի այս վարդապետը, բայց չգար՝ այլեւայլ պատճառանքներ մէջ բերելով. Կարծես այս վարդապետէն, և խնդրին ալ ամեն, խըրմեան Ս. Պատրիարքը կըլլայ. — որ եթէ չհաճիր Պօլիս դալու, գէթ Սեբաստիոյ մէկ վանքը քաջուի առաջնորդական գործերէ հրաժարելով, բայց նա դարձեալ ոտքը տեղէն անգամ չշարժէր:

Միւս կողմանէ ինչպէս ըսինք, մէկ քանի սեբաստացիներ ոչ ոք — երկնային հրեշտակ մ'ալ եղած ըլլայ — իրենց առաջնորդ չեն ուզեր, այլ

կարապետ եպիսկոպոսը : և իրենց այս փափաքանոց հասնելու համար ստակ ու ջանք չեն խնայեր և ամեն և խռովոյոյզ միջոցներու կը դիմեն : Ահա՛ վերջին անգամալ երկայն հեռագիր մը Պատրիարքարան քաշեր են Սեբաստիայէն , հեռագիր մը՝ որ, գիտէ Տէր , ամենաստորին մարդու մ'անգամ չուղղուիր : Յանգոնութիւն մը , որուն դէմ ամենայեօրին ու վատթար իշխանութիւն մ'անգամ չը կրնար անտարբեր մնալ :

Երեմիա եպիսկոպոսը չեն ուզեր , որ Պատրիարքարանը զրկած է , և մինչև հիմա փոքրիկ պահպութեան մը մէջ չգտնուելով՝ ամեն խաղաղարար միջոցներ ի գործ դրած է յօգուտ ժողովրդեան : Պատրիարքարանի հնազանդիլ չեն ուզեր , որ իբրեւ հայր գործադուծ՝ մինչև հիմա զիրենք խրատած ու յորդորած է , ներելով բոլոր պահպանութիւններնուն :

Ժամանակը եկած է որ պատժուին անոնց պարագլուխները : Պատրիարքարանի պատիւն ու ազդեցութեան սրահպանութիւնը այսպէս կը պահանջեն : Հայր մը կրնայ միշտ ներողութեամբ վարուիլ իւր այն որդւոյն հետ , որ ամեն խրատ ու յորդոր առ օտն կոխելով՝ օրէ յօր կը վատթարանայ : Այսպիսին չպատժելը անօր կորստեանը պատճառ ըլլալ ըսել է : Վերջապէս՝ Պատրիարքական իշխանութիւնը , իբրև հայր ծնելանէր , եթէ տակաւին խիստ միջոցներու ժամանակ չհամարի , մեր յիշեալ Սեբաստացւոց մեծամեծ ֆիառուն՝ և իւր ազդեցութեան նուա-

զութեան կամ կորստեան ինքնին պատճառ պիտի ըլլայ :

ԽՍՈՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աթէնքի մէջ այս օրերս երկու լրագրապետք բանտարկուեր են : Անոնք յայտարարութիւն մը հրատարակելով՝ փողոյներուն շուկաներուն ու թաղաւորական պալատին պատերուն վրայ փակցուցեր են : Ժողովուրդը ապստամբութեան կը կգրդուեն եղեր՝ Գէորգ թաղաւորին , թաղուհոյն և պաշտօնէիոյ խմբին դէմ : Թաղաւորը այս դէպքին վրայ շատ նեղանալով՝ մեքձակաց փոքրիկ կղզի մը դացեր է , իւր սրտին տագնապը փարատելու համար : Չարմալի է որ Յունաստան վերջին օրերս խաղաղութեան ու հանդարտութեան մէջ կարծուած ատեն , յանկարծ այսպիսի դէպք մը տեղի կունենայ նոյն իսկ մայրաքաղաքին մէջ :

— Իզմիրի մէջ բամպակի ու ափիոնի գիները բարձրացեր են , մէկ քանի սպանիացի վաճառականք՝ բամպակ , և քիլէմէնկի ընկերութեան մը կողմանէ մարդիկ ափիոն առնելու համար յիշեալ քաղաքը եկած ըլլալուն պատճառաւ :

— Տարմացիոյ ապստամբները , գիւղաքաղաքի մը բնակիչներէն զատ , հնազանդութեան եկած ու զինաթափ եղած ըլլալուն պատճառաւ , աւստրիական նաւատորմիղը այն կողմերէն ձմերելու համար քաշուեր է՝ միայն երկու նաւ պահպան ձգելով :

— Չինաստանի կառավարութիւն

նը՝ ներքին կանոնադրութիւն և նոր
դատարան մը հաստատելու գիտա-
ւորութիւն ունենալով՝ Անդղիայէն
երեւելի փաստաբան մը պիտի հրա-
ւիրէ եղեր, այս մասին պէտք եղած
ժանօթութիւնները ստանալու հա-
մար։ Սակայն Լըսուի թէ՛ Չինաստա-
նի մէջ՝ այսպիսի նոր կանոնադրու-
թիւն մը գործադրութեան չառնուիր
մինչև որ եւրոպական տէրութեանց
մէկ քանին հաճութիւնը չըլլայ։

— Յայտնի է թէ՛ Անդղիայ թա-
ղուհին իւր կողակցին մահուանէն
այսինքն տասը տարիէ ի վեր սուգի
մէջ ըլլալով՝ գրեթէ առանձնակեաց
կգտնուի և քաղաքական հանդէսնե-
րու ու ցոյցերու մէջ չերեւնար։ Նո-
րին վեհափառութիւնը, այս միջո-
ցին մէջ իւր քարեկան թոշակէն տա-
սը միլիոն ֆրանկ աւելցունելով՝ բա-
րեպաշտական գործոց ու հաստա-
տութեանց համար հատուցեր է, իւր
առջեւէն պաւանջ փողեր ու թմբուկ-
ներ զարնել տալու։

Եզիպտոսի խալիվին կողմանէ թը-
րիէսա ապստրուած զրահաւոր նաւն
հոն գանուող օսմանեան պաշտօնա-
կալին յանձնուեր է, մայրաքաղաքս
զրկուելու համար։

— Իզմիրի Յունաց մէտրապօլի-
տին կողմանէ այս օրերս խափա պատ-
ուէր եղեր է Յունաց, որ իրենց մե-
ռերները 24 ժամ սպասցունելէն ետ-
քը թողնեն, որպէս զի մեռելները
չուտով թաղելու պատճառաւ տեղի
ունեցած շփոթութեանց առաջքն
առնուի։

Շատ աղէկ կըլլայ, եթէ մեր ազ-

գային Պատրիարքարանի կողմանէ
ալ այսպիսի պատուէր մ'ըլլայ բոլոր
ազգայնոց, որովհետեւ մինչև հիմա
աճապարանօք շատ հայեր ալ ողջ ողջ
գերեզման նետուած են մեռեալ
կարծուելով։

— Հինգ — տասը օրերէ ի վեր տե-
ղի ունեցած փոթորիկներուն պատ-
ճառաւ Սեւ ծովու մէջ բաւական
վնասներ եղեր են, բայց տակաւին
որոշ կերպով յայտնի եղած չէ։

— Գասապայի երկաթուղին անց-
եալ տարուան այս եղանակին մէջ ա-
ւելի արդիւնք ունեցեր է, սակայն
Այազնի երկաթուղին աւելի բանե-
լուն պատճառաւ այս տարի այս մի-
ջոցներս մէկ շարժումն մէջ 1330 ի-
րայի շափ արդիւնք կրերէ, մինչդեռ
անցեալ տարուան մէկ շարժումնը
858 լիւր է եղեր։

— Բուսնուպէն վարնա բանող շո-
գեկառաց երթեւեկութիւնը դադ-
րեր է, ձմեռը սաստիկ և շատ ձիւն
իջած ըլլալուն պատճառաւ։ Այս ճամ-
բուն ընկերութեան բաժինները սկը-
սեր են բարձրանալ, բուսնու երկաթ-
ուղւոյն խնդիրը կարգադրուած ըլլա-
լուն համար։

— Իզմիրի նախորդ կառավարիչ
Ահմէտ Աթապէյ Գարաօի, Հա-
սան փաշա՝ Այազնի, Այազնի նա-
խորդ կառավարիչ Մուսթաֆա փա-
շա՝ Միտիլիի, Իզմիրի նախկին կա-
ռավարիչ Ասաֆ փաշա՝ Ամասիոյ,
Բրէվէզէի նախորդ կառավարիչ Հա-
սան փաշա՝ վարնայի, Ամասիոյ նա-
խորդ կառավարիչ Ալպ — Լու — Հա-
միտ փաշա՝ Մամուրէթ — Իւլ — Ազիլի,
Թըրհալայի նախորդ կառավարիչ Էտ-

հէմ փաշա՝ իզմիտի, վարնայի նա-
խորդ կառավարիչ իամայիլ պէյ թու-
շայի, Պիլէճիկի նախորդ գայմադամ
Հիւսէյին Էֆէնտի՝ Գըրշէհիւրի կա-
ռավարիչ (միւթէսարրըֆ) անուա-
նեցան։

— Կլեմք թէ՛ Սուլթան Պայա-
ղիտի լծղլավաճառներու խանութ-
ներէն սկսելով մինչև ֆեամիլ փա-
շայի ասպարանը և անկէջ Պայաղիտի
բազնիքին ու Սըրմաքէշ խանի առ-
ջեւէն մինչև Պայաղիտի հրապարակը
գտնուած խանութներն ու տուները
ծախու առնուելով և փլցունելով,
տեղը պաշտօնատուն մը պիտի շին-
ուի, և հոն պիտի փոխադրուին մեծ
եսթարքոսութեան՝ և ներքին գոր-
ծոց եւ արտաքին գործոց պաշ-
տօնէութիւնները և Պետութեան
խորհուրդը (շուրայի — Տէվլէթ) բո-
լոր իրենց պարագաներովը։ Իսկ հին
Բ. Դրան շէնքին մէկ կողմը ոստիկա-
նութեան ու քաղաքապետական (շէ-
հիր — էմինի) պաշտօնէութիւնք պի-
տի գտնուին և միւս կողմը պիտի
յատկանայ Տիվանը Սհ. քեամը — Կա-
լիյէյի և դատաւարանական գործոց
պաշտօնէութեան։ Բստիկանութեան
արդի պաշտօնատան շէնքն ալ վար
առնուելով՝ դեռինը ուղղներուն պի-
տի ծախուի և գոյացած ստակը Սուլ-
թան Պայաղիտի պաշտօնատան շի-
նութեան պիտի գործածուի եղեր։

Այսպիսի որոշում մը՝ եթէ կայ՝
կը դիւրացունէ կառավարական և
հասարակային գործողութիւնները։
Բստիկանութեան արդի պաշտօնա-
տան նեղութիւնն ալ յայտնի եղած է.
Բ. Դրան պէս ընդարձակ տեղ մը

փողադրուելով՝ գործերն աւելի կա-
նոնաւոր կերպով կը տեսնուին, և
դատաւարանական ամեն կարգի ժո-
ղովներն հոն ամիսով գտնուելով՝ ժո-
ղովուրդը չհարկադրիր ժամավաճառ
ըլլալու։

Հռոմէական ազգայնոց մէջ այս օ-
րերս բաւական սաստկութեամբ յուզ-
ուած վերջին խնդիրը տակաւին ա-
նորոշ վիճակի մէջ կգտնուի։ Բ. Դրա-
նէն և Միջագիւղէն մէկ քանի անձինք
ոստիկանութեան վսեմ պաշտօնեա-
լէն կանչուելով՝ պատուէր լսեր են
որ Հասունեան Էֆէնտիին և իւր հը-
րամանայ ընդդիմութիւն չընելով, ի-
րենց խնդիրները Նորին վսեմութեան
միջոցաւ ուղղակի Բ. Դրան մատու-
ցան են, և այս պատուէրը իրենց ազ-
գակցայ հազորդ են, սակայն անոնք
պատասխաներ են թէ չեն կրնար ե-
րաշխաւոր ըլլալ իրենց բոլոր ազգակ-
ցայ համար։

Կրսուի թէ՛ մայրաքաղաքիս գաղ-
ղիական դեսպանն ալ ուշադրութեան
առնելով այս խնդիրը, տեղեկագիր
մը ապսպրեր է գաղղիայի պաշտօնա-
կալի մը։

Պէտք է գիտնալ որ հռոմէական
կղերականաց մեծ մասը ժողովրդեան
կողմը և անոր իրաւանց պաշտպան կը
գտնուի։

Ըստ մեզ, այս խնդիրը խիստ պարզ
է։ Հռոմէական ազգայինք վերջապէս
սխալուելով՝ կայր հնազանդութեան
լուծը և Հասունեանի միապետու-
թեան երկաթի գաւազանը խորտա-
կել կուզեն, որոնք անշուշտ գէպի
յետադիմութիւն կը մղեն զիրենք։
Հռոմէական ազգայինք հաստատ մը-
նալու են իրենց այս խնդրոյն մէջ, օ-
րինաւոր միջոյններէ չհեռանալով։

ՏՆՈՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃՅԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. Յ. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ